

Évközi 28. vasárnap

Bölc 7,7-11

Salamon imája

Ezért könyörögtem, és megkaptam az okosságot; esdekeltem, és le szállt rám a bölcsesség lelke. Többre becsültem a jogarnál és a trónnál, és hozzá mértén semminek tartottam a gazdagságot. A fölbecsülhetetlen drágakövet sem állítottam vele egy sorba; mert mellette minden arany csak egy marék homok, és vele összemérve az ezüst csak sárnak számít. Jobban szerettem egészségnél és szépségnél, és birtoklását a világosságnál is többre tartottam; mert a fény, amely belőle árad, nem alszik ki soha. De vele együtt a többi javak is mind hozzám jöttek, mérhetetlen gazdagság volt a kezében.

A Bölcsesség könyvének szerzője azonosítja magát Salamon királlyal, aki a bibliai hagyományban az egész bölcsességi irodalomnak a patrónusa. Kétségtelenül a zsidó állam fénykorát Salamon idejében érte el, és ebben nemcsak a külpolitikai tényezőknek volt szerepe, hanem Salamon ügyes politikájának és kereskedelmi szervezőképességének is. Ennek következtében a birodalom megnövekedett, különböző természetű népeket fogott egybe, és Salamon igyekezett az irányítással kapcsolatos tapasztalatokat ezektől a népektől is begyűjteni. Jeruzsálem Salamon korában nem csupán politikai és vallási centrummá vált, hanem a kultúrák cseréje is intenzíven zajlott ebben a városban. A bibliai hagyomány arról is tudósít, hogy a poligámiában élő Salamon a feleségei kedvéért más istenek kultuszát is engedélyezte a fővárosban, vagyis a vallási tanítások cseréjére, esetleg szinkretista vallási tanítások bevezetésére is sor került. Ez utóbbiért el is ítélik.

Ebben az imában az isteni magasságba emelt király, akinek szomszédai mindannyian valamilyen módon istenség leszármazottjainak tartották magukat, erőteljesen hangsúlyozza, hogy ő is csak ember, mint mindenki más. Sőt azt is elmondja a szerző Salamonról, hogy születésétől fogva nem rendelkezett a bölcsességgel sem. Ezért kell kérnie a bölcsesség ajándékát Istentől, amelyet többre tart a gazdagságnál és az egészségnél is. Tehát annak ellenére, hogy király, sőt a Jeruzsálemi Templom patrónusa, úgy fordul Istenhez mint egy ember a sok közül.

Salamon az ima hatására meg is kapja a bölcsességet, amely alatt a szerző úgy tűnik elsősorban az irányítás bölcsességét, a politikai böl-

cessséget érti. Más bölcsességi könyvekben az úgynevezett apa-fiú bölcsességek, legtöbb esetben az uralkodó és utóda közötti tapasztalatcsere rögzített formái. Ilyet hagy Dávid is Salamonra, de az egészen konkrét politikai intézkedési terv volt a halála esetére, Salamon saját hatalmának megszilárdítására. Az ókori keleti uralkodók feladatukat tágan értelmezték, vagyis tudták, hogy irányításuk az élet minden területére kihat, és azt jobbá vagy rosszabbá teheti. A politikai irányítás és a vallási irányítás, a felelősség a kulturális hagyományok átadásáért, mindegyike a király feladata volt, és bölcsességétől vagy balgaságától függött ezek sikere vagy sikertelensége.

Salamon imája (a 1Kir 3,6–9 és 2Krón 1,8–10 köv.) a templom felszentelése kapcsán hangzik el. A három szöveg nem teljesen ugyanaz, de tartalmát tekintve nagy hasonlóságot mutat egymással. A legnagyobb értéke mindegyiknek, hogy Salamon tudja, a bölcsesség nem megszerezhető, nem megvásárolható, sőt tulajdonképpen nem is megtanulható, hanem csak Istentől kapható. Ezért fordul a bölcsesség Atyjához Salamon, hogy megszerezze ezt. A különböző korokban keletkezett Salamon-imák különböző képességekkel ruházzák fel Salamont. A jelen szöveg valószínűleg hellenista korban született, ami azt jelenti, hogy Salamonnak is olyan ismereteket tulajdonít a könyv, amely csak a hellenista világban volt meg, jóval Salamon kora után jött létre. Igaz ekkorra a történeti Salamonból bölcsességtanító és bölcsességpatrónus lett, így fokozottan nagy jelentősége lett annak, hogy ebben az imában ő is csak embernek nevezi magát.

Sok esetben a nagyobb emberi tapasztalattal rendelkező emberek elbázzák magukat és tapasztalataikat, amelyek lehetnek jók is és helytállóak is, de úgy adják elő, mint ha kinyilatkoztatnának. Vagyis önmagukat a bölcsesség székének tartják, vagy igazságosztónak, és nem a bölcsesség szolgáinak, amelyet nekik is Istentől kell kérni. Az intellektuális gőg az egyik legnehezebben gyógyítható emberi hiba és éppen a legműveltebb embereket kísérti meg igen gyakran. Ezért olyan nagy kincs okos és művelt emberek között alázatosat találni, aki tudatában van saját tapasztalatai korlátainak is, és még mindig vágyik Isten bölcsességének megszerzésére.